

LBRIS

We know
books

@ Editura EIKON

București, Calea Giulești 333, Sector 6,
cod poștal 031310, România

Difuzare / distribuție carte: 021 348 14 74
0733 131 145, 0728 084 802
difuzare@edituraeikon.ro

Redacția: 021 348 14 74
0728 084 802, 0733 131 145
contact@edituraeikon.ro
www.librariaeikon.ro

Editura Eikon este acreditată de
Consiliul Național al Cercetării Științifice (CNCS)

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
SĂVULESCU-VOUDOURI, MONICA

Cu noi cum rămâne? / Monica Săvulescu Voudouri. - București :
Eikon, 2025
ISBN 978-606-49-1562-7
821.135.1

Corector: Larisa Pleșca

Ilustrație copertă: Gabriel Grama, *Omagiu călărețului de cursă lungă* -
tablou din expoziția personală Artshot Gallery 2025 Atena

DTP: Mihăiță Stroe

Editor: Valentin Ajder

Monica Săvulescu Voudouri

CU NOI CUM RĂMÂNE?

E I K O N

București, 2025

Cuprins

Qui pro quo-ul ce ne-a fost dat	7
O cucuvea pe casa Grazziani	51
Debarcarea.....	76
Mărgeluța doamnei preotese	83
Iubire inadecvată	89
... Și când se întorcea din moarte... ..	96
Nevasta muftiului.....	103
„Noi, două fete din est”	114

QUI PRO QUO-UL
CE NE-A FOST DAT

De-o bizarerie totală, de unde, de neunde, s-a auzit întâi bâzâitul unei muște. Neagră, mare, grasă, a apărut dând ocol pe deasupra mesei. S-a așezat apoi pe marginea farfuriei cu motive folclorice. Și-a înaintat fără pic de sfială pe gălbenușul oului fiert, tăiat pe jumătate.

Mesenii au înlemnit. Nimeni n-a scos o vorbă. La orice s-ar fi putut aștepta, numai la asta nu. Nu mai văzuseră muște de vreo jumătate de an. Le credeau înghețate. În cancelarie era un frig să-l tai cu cuțitul. Geamurile erau acoperite de stratul de zăpadă, ridicat afară la o înălțime de aproape un metru. Sobele nu mai fuseseră încălzite din iarna trecută.

Directorul, om din zonă, învățat cu zăpezile, ieșise cu greu din casă de dimineață. Dăduse mult la lopată să facă o cărare spre drumul mare. Acolo îi ieșiseră în cale ceilalți săteni convocați din om în om cu o zi înainte. Cu sumane groase. Cu căciuli de blană pe cap. Ningeă vârtos.

— Oare chiar vine, dom' director?, a îndrăznit un vecin să pună întrebarea și din gură i-a ieșit aburul ca

un fiuor, deși avea și-o broboadă de-a nevastei pusă de-a curmezișul până la jumătatea feței.

Directorul n-a răspuns. Nu vedea de ce s-ar fi întins la vorbă cu el. I-a numărat din ochi și pe cei ieșiți de pe la celelalte porți. Vreo cinci, șase. Toți înarmați cu lopeți.

Era dimineața devreme. Întuneric pe dealuri. Numai stratul uriaș de zăpadă strălucea sub picioarele lor și în jur cât putea fi curpins cu privirea. Înalt de aproape un metru, le acoperea, de fapt, perspectiva șoselei. Până la școală aveau de curățat mai bine de-un kilometru. Izbuteau probabil, într-un ritm susținut, în câteva ore. Cel puțin așa gândeau toți. Spunându-și în sinea lor că doar nici Ea, după cum o numeau în gând – persoana adică pe care o așteptau (într-o mașina împrumutată de vărul directorului de la o stație de salvare) –, n-ar fi izbutit să ajungă din Iași mai devreme.

Dacă chiar o fi plecat ea din Iași, se îndoia fiecare în gând. Dacă chiar o fi adevărat ce le spusese Pandele...

Venise ieri, un haidamac de om, Pandele ăsta, trimis de la Iași de vărul directorului. Cu o căruță trasă de cai. Era pe când încă nu se înzăpezise drumul complet. Și încă vremea nu se învârtoșase.

Oprise la școală. Pe coridor erau câțiva elevi. Directorul nu anulase ieri cursurile, deși vremea se întetșise. Croncăneau niște ciori mari, negre, fără răgaz, de câteva ore, dând ocoluri pe cer. Semn, din bătrâni, de ninsori abundente.

Școlarii stăteau pe coridor, în jurul unei sobițe. Își încălzeau mâinile la un foc din vreascuri, cu ușa de fier

deschisă. Vreascurile trosneau ude. De atâta frig nu se auzea în toată școala glas de copil.

Pandele îl găsisse pe director în fundul curții, unde căuta ceva într-o magazie. Probabil lopețile pentru dezăpezire – și-a spus. Omul era grăbit să se întoarcă la Iași, să nu-l prindă vântoasa pe drum. Așa că i-a vorbit scurt:

— Vezi că m-a trimis nepotul ăla al vostru de la Universitate, de-a vorbit el la Radio Libertatea zilele trecute. Zice că vine cineva din străinătate să viziteze școala. Țștia, vasăzică, cu *ajutoarele*. E vorba de-o femeie. Ea vine. Zice că știe și românește. A trimis-o chiar el, văr-tu, aici la tine. Fiindcă nu știa asta încotro să meargă, e străină de zonă. Femeia termină treaba acolo, la Iași, astăzi. Și mâine vine îcoace.

*

Pe drumul anevoios scos din nămeți, directorul a mai văzut acum ieșind de pe la niște case câteva persoane. Înaintau greu spre poartă, bălăbănindu-se și încălecând nămeții. Le dădeau binețe celor care munceau la lopată pe șoseaua spre școală, cu gurile vinete și ochii dintr-odată sticloși.

Din capul comunei, apăruse doamna Natașa, învățătoarea bătrână cu care făceau copiii scrierea și cântul. Răpidi! Răpidi! Basarabeană de felul ei, mai păstra și acum, doar ce deschidea gura, accentul străin. Apoi Vasile Mocanu, țaran originar dintr-o comună apropiată, care făcea cu copiii sportul. Dar mai ales făcea vinul. Era viticultor renumit în toată regiunea. Pentru

care fapt chiar primise ca recompensă, aici, la școala din sat, un post de învățător. Dați-i zor, băieți! Hai! Tot înainte!

Pe poarta casei lor – Angelica. „Doamna de desen”. Persoană de obicei dichisită, cu păr zulfat, ascuns acum într-o căciulă de blană cât jumătate de miel. Și Măriuța, îngrijitoarea. Târșâind bocancii fără șireturi ai bărbatului ei probabil, om cunoscut în zonă de băutor și neisprăvit.

Femeile duceau niște tăvi în mâinile înghețate. Bâțându-se și scoțând strigăte ușoare de spaimă. Doamna Natașa chiar alunecase într-un genunchi. Dar tava n-o izbise de pământ, ci o ținuse deasupra capului, ca pe o ofrandă. O ajutase în cele din urmă să se ridice Mocanu. Fiindcă Angelica nu numai că nu reușise, dar se prăvălise și ea alături. Tot așa însă, cu o farfurie deasupra capului. Pe care o salvase în ultimul moment.

Le-au trebuit vreo două ore să străbată distanța de-un kilometru jumate până la școală. Aici au găsit deja vreo cinci copii. Erau cei de pe la casele cele mai apropiate. Școala din localitatea de munte primea elevi din încă șase sau șapte sate din jur. Nimeni nu le-ar fi impus însă copiilor, pe așa o vreme, prezența.

Femeile s-au repezit în cancelarie să aștearnă masa. Aduseseră de acasă o scoarță frumoasă, cusută la orele de lucru manual. Și niște șervete brodate, cu dantelă făcută la igliță pe margini. Masa era neștearsă de praf de vreo câteva luni probabil. Și toată curățenia s-ar fi cerut împrăștiată. În zadar îi aruncaseră însă Mariuței priviri strâmbe. În curte fântâna înghețase bocnă. Așa

c-au așternut pur și simplu fața de masă și-au început să despacheteze. Câteva linguri de iahnie de fasole într-un castronaș. Castraveți murați. Zacuscă. Prune uscate. O bucățică de cârnat de anul trecut, uscat la vânt și tranșat acum în bucățele subțiri, transparente aproape. Câteva ouă fierte, tăiate felii. De unde, de neunde, au apărut și niște pahare, numai dăre de praf. Mocanu le-a turnat celor din jur, așa, puțintel, de-un deget, un vinișor roșu și acru pe fundul paharelor, doar ca să prindă curaj. Să se mai întremeze.

S-au așezat în jurul mesei fără să se dezbrace de cojoace. Pierduți parcă în șube și-n căciuli. Cu ochii umbriți de tristețe, ațintiți spre masa sărăcăcioasă. Of doamne, altfel s-ar fi prezentat ei altădată în astfel de ocazii! Și-n alte vremuri!

Se așternuse o liniște mormântală. Ziceai că acuș, acuș îi va lua somnul, după noaptea nedormită de atâtea emoții. Și după spaima să nu alunece prin omăt și să se mai și ologească, doamne ferește!

În somnolența aceea care îi toropise, trecuse, așa, cam vreo jumătate de oră. Parcă le mai pieriseră și emoțiile de gazde nepregătite.

Vine? Păi să vină! Ei o s-o primescă după tradiție, cum se cuvine. Cât se poate. Și cu ce se poate.

Păreau la o adică mai împăcați. De parcă s-ar fi desțins chiar în sinea lor. Fiindcă în încăperea înghețată se așezase o liniște atotstăpânitoare. De mișcat, nu se mai mișcau, încălziți în cojoace. De vorbit, n-aveau ce să-și spună.

Deodată însă, de unde, de neunde, s-a auzit parcă un zumzăit. Întâi ca o părere. Apoi ca o realitate. Venea

dintr-un colț al cancelariei reci și întunecoase. De pe vreun perete umed sau de pe podeaua mucegăită...

Sub privirile lor surprinse, de undeva, s-a ridicat o muscă. Au urmărit-o cu ochii mari, de parcă ar fi văzut apărând printre ei un strigoi. Și-au privit-o minute în șir, nevenindu-le să-și creadă ochilor. Mare, grasă, neagră, strălucitoare. Au văzut-o dând de vreo câteva ori ocol pe deasupra mesei. Și așezându-se apoi tacticos pe marginea farfuriei pictate în cruciulițe roșii și negre. Iar de acolo, în linie dreaptă, taman pe mijlocul galben-portocaliu al oului fiert, tăiat în bucățele.

*

Tot drumul de peste trei ore îl parcuseseră cu frica să nu se împotmolească mașina-n nămeți. Șoferul nu scosese o vorbă, semn că drumul ăsta nu-l bucura cu nimic. Ba chiar îl indispunea peste poate. A luat-o de la hotel după ce ea îl așteptase în hol o jumătate de oră. Punctuală la întâlniri, așa cum se învățase în anii petrecuți în Olanda. Fără să-și dea seama că schimbase meridianele. Și că respectarea unui orar cu strictețe nu avea chiar nimic de-a face cu oamenii locului.

Șoferul era un bărbat tânăr. În alte împrejurări ar fi fost poate un băiat arătos. Acum era însă numai o îmbufnare. Numai un năduf. Când a văzut-o încălțată în cizme cu tocuri înalte a scos un fluierat. A pagubă, după cum se spune. Și i-a întors spatele. La mașină, o salvare răpciugoasă, unde scara era înaltă și ea nu prea putea să se cațere pe scaunul de lângă șofer, s-a făcut că nu-i observă efortul.

În sfârșit au pornit, după bufniturile și pocnetele ciudate ale motorului. Cu câțiva kilometri la oră. Pe șoseaua înzăpezită nu apărea nicio urmă de alt vehicul. Nu se vedeau trasee de roți de mașină, șenile de sanie, semne de pași. Înaintau pe o pojghiță groasă, printre păduri dese. Cu pomii cu trunchiuri albite, cu crengi care păreau să se prăbușească la pământ de atâta zăpadă. Din când în când treceau printr-un sat adormit. De undeva, de pe după garduri, mai apărea câte un câine. Zgribulit, cu coada între picioare. Scotea sunete scurte, ca și când ar fi încercat un lătrat. Cu dinții clănțănind și cu mustățile albite de promoroacă. După care, tremurând din tot trupul, se lăsa păgubaș.

Prin sate, casele aveau bănci la poartă. Zăpada pe scânduri, ca niște dealuri înalte. Acoperișurile erau împovărate, de te mirai cum mai rezistă la greutate. În curți, mormane de vreascuri acoperite de câte-o prelată. Adevărate bordeie, la prima vedere. Le trăda doar câte o creangă neagră, ascuțită, ieșită de sub acoperitoare.

La un moment dat, în mijlocul drumului, le-a apărut o căruță împotmolită. Ca un mormânt bizar, cu osia la pământ și carul plin de zăpadă. Începuse și vântul să răscolească troienele. Motorul mașinii bubuia, gata să-și dea suflul. În fața parbrizului se așternuse un abur, de nu se mai vedea la un pas.

Pe femeie a trecut-o, la un moment dat, un fior. A zgâlțâit-o din tot trupul. Nu era de frig. Era mult mai mult. O frică de moarte. S-a uitat speriată la băiatul de-alături. Care, simțindu-i parcă panica, a catadicsit să deschidă gura.

— D-apoi, iarna, cucoană, n-au mâncat-o lupii, a spus.

După care, întorcând-și fața spre ea și citindu-i spaima din ochi, a adăugat, mai binevoitor:

— Ei, lasă dumneata, că nădejde este! La vară vom avea pământ roditor.

Vreo oră, două, cât a mai durat drumul, n-a mai scos un cuvânt.

Ar fi fost chiar greu să se mai audă unul pe altul. Fiindcă se pornise crivățul. Și de peste tot îi invadase un șuierat subțire, ascuțit, ca un țipăt de pe altă lume.

„Oare ce caut eu aici?”, și-a pus întrebarea femeia, cu ochii măriți de spaimă.

*

La universitate, cu o zi înainte, se adunaseră în încăpere toți membrii catedrei. Profesorul îi convocase pe asistenți, pe conferențieri, pe preparatori. În marea lor majoritate, oameni în vârstă. Siluete îngreunate. Capete chele. Mutre mohorâte. De neexplicat – cum de rămăseseră atâția ani pe poziții universitare puțin ambițioase, și-ar fi pus oricine întrebarea. Ședeau pe scaune de parcă acolo ar fi prins rădăcini. Docili. În costume cu tăieturi clasice, ponosite.

Singurul care părea stăpân pe sine era Profesorul. Un om trecut de prima tinerețe cam de mulțisor. Cu fața lată, roșcovană, fără expresie. Puteai să-l întâlnești oriunde, la piață, la coadă la ziare, la poarta grădiniței, așteptându-și nepoții. Treceai pe lângă el fără să-l bagi în seamă.

— Eu am invitat-o pe doamna asta străină, le-a spus. Eu, adică, am făcut un contract cu o universitate din Occident.

Și-a aruncat privirea în jur cu mândrie. Asistența a lăsat însă capul în jos. Nimeni n-a scos un cuvânt. Atmosfera la catedră era în ultimele luni confuză și înghețată. Și asta nu numai fiindcă nici caloriferele nu funcționau.

— Avem deci o vizită din Olanda, a continuat profesorul, fără să se lase intimidat. O universitară. O să ne vorbescă despre emigrație. Să ne deschidă și nouă orizonturile. Că destul am...

N-a apucat însă să spună fraza până la capăt. Pe ușă a intrat noul lui asistent, făcându-i loc invitatei aceleia atât de simandicoase.

— Lăsați, dom' profesor, că le știm noi pe astea, i-a interupt discursul cu aroganță de-abia reținută. Ni le spuneți acum sub o altă formă, doar că nu ne-am născut nici noi de ieri de alaltăieri...

Profesorul a dat din cap a lehamite. Dar n-a zis nici păs. Și dintr-odată echilibrul de forțe în asistență s-a dat peste cap.

— Eu tocmai i-am spus doamnei, a continuat asistentul, înaintând spre grup cu un gest protector față de invitată, ca și când i-ar fi deschis calea. Sunteți cel mai vechi profesor de sociologie din țară. Ați trecut prin toate etapele. Si, cum, necum, ați rămas pe loc. Cu fruntea sus vasăzică..., frază pe care n-a mai terminat-o însă, fiindcă pe fețele celorlalți au apărut zâmbete.

Femeia avea în jur de 40 de ani. Părea fragilă, indecisă, cu toată încercarea ei de-a păstra alura de om